

Samferdselsdepartementet

Avd. Kommunikasjon- og markedsavdeling
Politikk- og folkerettseksjonen

Deres ref. 13/15

Dato 26.01.2015

Høringsinnspill til utkast til ny postlov og postforskrift

Det vises til høring på utkast til ny postlov av 22.10.2014. Røde Kors avgir med dette høringsuttalelse til den nye postloven og postforskrift. Nedenfor vil vi først kommentere forslaget til portofrihet for krigsfanger og sivilt internerte. I punkt 2 fremmes et forslag om at portofrihet for Røde Kors sin oppsporingstjeneste inkluderes i den nye postloven.

1. Portofritak for krigsfanger og sivilt internerte samt det nasjonale og sentrale opplysningskontor for krigsfanger og sivilt internerte

Røde Kors har siden 2. verdenskrig hatt ansvaret for driften av det nasjonale opplysningskontoret for krigsfanger og sivile internerte. I 2007 ble ansvaret for denne driften formalisert i egen avtale mellom forsvarsdepartementet og Røde Kors. Kontoret har til hensikt å videreformidle informasjon til pårørende om krigsfanger og sivilt internerte som befinner seg i norsk makt. Informasjonen skal formidles fra Norges Røde Kors til Central Tracing Agency (CTA) i Genève, eller til en annen nøytral stat, og videre til den beskyttede personens hjemstat.

Ifølge 3. og 4. Genèvekonvensjon av 1949 skal krigsfanger og sivilt internerte personer ha muligheten til å sende og motta forsendelser, herunder korrespondanse, hjelpesendinger og tillatte pengesendinger, som er adressert vedkommende. Disse forsendelsene skal være fritatt for alle portoavgifter både i avsenderland, i mottakerland og i alle mellomliggende land.

Røde Kors finner det på denne bakgrunn svært gledelig at departementet har inkludert vederlagsfri formidling av posttjenester til blant annet krigsfanger og sivilt internerte i § 7 i forslaget til ny postlov samt utdyper dette i den nye postforskriften § 5. Forslaget gjeninnfører portofritaket som ble implementert i forskrift av 5.november 1954 nr. 9910 (opphevet 01.07.1997). Selv om posten også i dag er forpliktet til å gi portofritak for post til og fra krigsfanger og sivilt internerte, er det viktig å synliggjøre denne forpliktelsen i den nye postloven.

Ifølge ordlyden til ny § 7 er det kun post *til* krigsfanger og sivilt internerte som kan sendes portofritt. I tillegg skal alt av forsendelser til og fra Det Nasjonale opplysningskontoret og Det sentrale opplysningskontoret fritas for portoavgifter. Dette følger at ordlyden i UPU-konvensjonens artikkel 7 annet ledd og tredje Genèvekonvensjon artikkel 74 annet ledd, jfr. fjerde Genèvekonvensjon artikkel 110, jfr. 4 Genèvekonvensjonen 136, jfr. artikkel 140 og 141. Røde Kors foreslår derfor følgende endring i forslaget til ny postlov § 7, 1. ledd, nr. 7 (alternativ 2 nr. 6):

«vederlagsfri formidling av nærmere fastsatte posttjenester til blinde, svaksynte, til og fra krigsfanger og sivilt internerte samt til og fra det nasjonale og sentrale opplysningskontoret for krigsfanger og sivilt internerte.»

2. Portofritak for oppsporingstjenesten til Røde Kors

Mennesker som er på flukt fra krig, konflikt og katastrofer mister ofte kontakten med sine nærmeste. Oppsporingstjenesten jobber i slike tilfeller for å gjenopprette kontakten mellom familiemedlemmer som har kommet bort fra hverandre, og bistår alle uavhengig av kjønn, alder, statsborgerskap politisk-, etnisk- eller religiøs tilhørighet. Tjenesten er todelt og omfatter oppsporing av savnede samt formidling av Røde Kors-meldinger i områder hvor normal postgang er ute av drift. De siste årene har oppsporingstjenesten mottatt rundt 600 saker hvert år. Henvendelsene kommer fra norske statsborgere, asylsøkere og flyktninger. Omkring en av fem saker gjelder barn. I tillegg kommer saker relatert til 2. verdenskrig. Tjenesten er gratis.

De viktigste bestemmelsene som omhandler savnede personer i internasjonal væpnet konflikt, som Norge har ratifisert, finnes i de fire Genèvekonvensjonene av 1949 i tillegg til første

tilleggsprotokoll av 1977. Artikkel 26 i fjerde Genèvekonvensjon, som omhandler beskyttelse av sivile i krigstid, pålegger hver av partene i konflikten å bistå i ettersøkingen av familiemedlemmer som har blitt skilt fra hverandre på grunn av krigen, iverksette tiltak for at kontakten gjenopprettes og om mulig bidra til gjenforening av familiemedlemmer. Bestemmelsen sier videre at man skal oppmuntre frivillige organisasjoner til å utføre dette arbeidet. Det fremgår av kommentarene fra Den internasjonale Røde Kors-komiteen til Genèvekonvensjonene at nasjonale Røde Kors og Røde Halvmåne-foreninger er eksempler på slike organisasjoner. Denne plikten til å søke etter savnede personer i internasjonal væpnet konflikt utvides av artikkel 33 og 74 i første tilleggsprotokoll til Genèvekonvensjonene. Av ordlyden i artikkel 33 fremgår det at denne plikten gjelder alle personer som er savnet, ikke bare familiemedlemmer, mens artikkel 74 utvider forpliktelsen til å gjelde alle stater og ikke bare de som er part i konflikten. Følgelig vil alle stater som har ratifisert tilleggsprotokollen, herunder Norge, være forpliktet til å bistå familier i søk etter deres nærmeste som har forsvunnet i internasjonal væpnet konflikt.

Videre følger det av artikkel 5 annet ledd bokstav b i andre tilleggsprotokoll til Genèvekonvensjonene, som får anvendelse i ikke-internasjonale væpnede konflikter, at personer som er berøvet friheten i forbindelse med væpnet konflikt skal tillates å sende og motta brev. Statens forpliktelse til å legge til rette for korrespondanse for alle personer underlagt dens jurisdiksjon har også støtte i den europeiske menneskerettighetskonvensjonens artikkel 8 som fastsetter enhver persons rett til respekt for privatliv, familieliv og korrespondanse.

Selv om det av disse folkerettslige forpliktelsene ikke kan utledes noe krav om portofritak for opplysningstjenesten til Røde Kors, på samme måte som for krigsfanger og sivilt internerte, påhviler det statene, herunder Norge, å iverksette tiltak for å gjenforene familier som har kommet bort fra hverandre i forbindelse med væpnet konflikt. Ifølge politiloven skal norsk politi også søke etter savnede personer, det er imidlertid begrenset hva politiet kan gjøre for å søke etter personer som er savnet i et annet land i forbindelse med væpnet konflikt. På grunnlag av sin omfattende humanitære tilstedeværelse rundt om i verden har derfor Røde Kors tatt på seg denne oppgaven.

For å lette Røde Kors sin oppsporingsarbeid mener Røde Kors at det også bør innføres et portofritak for våre Oppsparingstjeneste. Portoutgifter utgjør en relativt stor del av oppsparingstjenestens budsjett, pålydende omtrent kr. 60.000,- per år, men vil være en svært

liten kostnad for det offentlige. Røde Kors mener at også det humanitære hensynet bør trekkes frem. Oppsporingstjenesten vår nemlig vil være av svært stor betydning for at personer får gjenopprettet kontakten med sine bortkommende familiemedlemmer. Et portofritak vil her kunne gi oss anledningen til å hjelpe enda flere mennesker. Til sammenligning er det i Østerrike inntatt en bestemmelse i deres nasjonale postlov som fritar Østerisk Røde Kors sin Oppsporingstjeneste for all porto ved forsendelser innenlands. På denne bakgrunn foreslår Røde Kors at det også i den nye postloven § 7 gjøres vederlagsfritt å formidle meldinger til og fra Røde Kors sin Oppsporingstjeneste. Bestemmelsen vil kunne da kunne lyde slik:

«vederlagsfri formidling av nærmere fastsatte posttjenester til blinde, svaksynte, til og fra Røde Kors sin oppsporingstjeneste, krigsfanger og sivilt internerte samt til og fra det nasjonale og sentrale opplysningskontoret for krigsfanger og sivilt internerte.»

Med vennlig hilsen

Mads Harlem

Leder av politikk- og folkerettseksjonen

Imran Vaseem Alam

Juridisk rådgiver